

zoals sommigen willen van het uterus-epitheel afkomstig, maar van foetalen oorsprong.

Het histologisch gedeelte van WEBSTER's werk wordt verduidelijkt door 22 fraaie lithographische platen. De makroskopische teekeningen in den tekst — meerendeels naar „Gefrierdurchschnitte” vervaardigd — laten aan duidelijkheid te wenschen over.

Symptomatologie, diagnose en therapie der verschillende vormen van tubair-zwangerschap worden in afzonderlijke hoofdstukken vrij uitvoerig behandeld.

CATHARINE VAN TUSSENBROEK.

Traité de médecine et de thérapeutique, publié sous la direction de P. BROUARDEL, A. GILBERT et J. GIRODE. Tome deuxième. Maladies microbiennes (suite et fin), Paris 1896.

In n°. 9, Deel II. 1895 van dit *Tijdschrift* werd door mij aangekondigd het 1ste deel van dezen *Traité de médecine*. Het 2de deel, in het laatst van 1896 verschenen, bevat het vervolg en slot van de parasitaire ziekten n.l. typhus exanthematicus, typhus recurrens, pest, gele koorts, dysenterie, cholera asiatica, tuberculose (vermoedelijk de laatste arbeid van den onlangs gestorven STRAUS), lepra, blennorrhagie, balanitis, vegetaties (condylomata acuminata), chancre simple, syphilis, kwade droes, miltvuur, rabies, tetanus, beri-beri, lathyrismus, rheumatismus articularis acutus, pseudo-rheumatismus infectiosus, een weinig zeggend hoofdstuk van GIRODE over de ziekten door schimmels veroorzaakt in het algemeen en tot slot de actinomycose.

Zoals uit deze opsomming blijkt worden hier onder de vlag van „maladies microbiennes” heel wat ziekteprocessen binnengesmokkeld, waarvan de specifieke microben nog verre van bekend zijn. In de voor het meerendeel zeer volledige overzichten der bacteriologische onderzoekingen, wordt daarmee evenwel rekening gehouden.

Het mag vreemd schijnen, dat hier ook besproken wordt een ziekte, die niets met bacteriën te maken heeft: lathyrismus, een chronische vergiftiging, teweeggebracht door het alcaloïd uit de zaden van verschillende lathyrus-soorten. Misschien is de eenige reden hiervoor wel het feit, dat sommige schrijvers, op grond van de analogie van enkele symptomen dezer ziekte en van beri-beri, tusschen deze twee ziekteprocessen verband hebben willen brengen.

Onder den naam van pseudo-rheumatismus infectiosus worden door WIDAL behandeld de verschillende arthropathieën, die niet behooren tot het ziektebeeld van het acute gewrichtsrheumatisme, maar die zich voordoen in het beloop van de verschillende infectie-ziekten. Dit hoofdstuk had dus dunkt mij gevoegelijk achterwege kunnen blijven, daar over dit onderwerp bij ieder ziektebeeld afzonderlijk dient te worden gesproken. Hoogstens zou deze naam recht van bestaan hebben voor

die gevallen, waar de arthropathie het eenige teeken der hypothetische infectie is.

De actinomycose wordt door MENETRIER nog steeds beschouwd als een ziekte door een schimmel teweeggebracht. Hoewel hij ze vermeldt, schijnen toch de onderzoekingen van BOSTRÖM niet in staat te zijn geweest hem tot een andere meening te brengen.

Typhus (NETTER), cholera (THOINOT) en tuberculose (STRAUS) zijn breed behandeld en geven alles wat daaromtrent bekend is. In het algemeen heeft dit 2de deel aan de verwachtingen door het 1ste deel opgewekt ruimschoots voldaan.

DE HAAN.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

LONDEN. — THOMAS SPENCER WELLS, de groote chirurg, die aan de invoering der ovariotomie in de praktijk het grootste aandeel gehad heeft, is op 79-jarigen leeftijd overleden. In 1841 werd hij geneesheer bij de marine; zes jaren was hij op Malta werkzaam. Nadat hij zich in 1853 te Londen gevestigd had, trok hij het volgende jaar mede naar de Krim. In 1856 keerde hij terug, en hernam hij zijn werkzaamheid aan het Samaritan Free Hospital. Reeds in 1848 had hij met een collega de ovariotomie besproken, maar beiden meenden, dat de operatie niet gewettigd was bij den toenmaligen stand der chirurgie. In 1854 zag hij door BAKER BROWN een ovarium wegnemen. Het was diens 8ste operatie; de patiënt stierf en WELLS werd daarvoor geheel ontmoedigd. Maar in de Krim zag hij, wat het buikvlies kan verdragen, als het behoorlijk gereinigd wordt, en toen hij, teruggekeerd, een vrouw zag sterven ten gevolge van jodiuminjecties in een geledigde ovariaalcyste, besloot hij in December 1857 een ovariotomie te ondernemen; het gezwel kon niet geheel verwijderd worden, maar onversaagd verrichtte hij 2 maanden later een nieuwe operatie met goed gevolg; hierbij ging hij bedaard te werk, zonder, gelijk zijn voorgangers, de buikholtte wijd te openen. Bij al zijn operaties noodigde hij bekende collega's uit, omdat men zeide, dat minder gunstige gevallen verzwegen werden. Bij de publicatie der gevallen werden dan de namen der toeschouwers medegedeeld; thans is zoo iets onnoodig en ongepast. Toen geschiedde het, om het goede recht der operatie te bepleiten. In 1865 verscheen het verslag van 114 operaties; de vierde uitgave van dit werk (1885) draagt den titel: *diagnosis and surgical treatment of abdominal tumours*. In 1880 had WELLS zijn 1000ste ovariotomie verricht. De antiseptiek had intusschen de bewerking veel minder gevaarlijk en de onderneming minder buitengewoon gemaakt. In 1883 werd hij baronet. Tot in zijn laatsten jaren werd de krasse grijsaard op geneeskundige vergaderingen gezien, en mende hij nog dagelijks zijn eigen paarden. Zijn overschot zal te Woking verbrand worden (*Brit. med. Journal* 6 Febr.).